

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se
plačuje od čveterostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 157.

Telefonska številka 65.

Celje, v sredo, dne 14. julija 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Prazne besede.

Klerikanci so izdali manifest, v katerem z bombastičnimi frazami opisujejo slovenskemu ljudstvu svoje postopanje proti Bienerthovi vladi. Ne bomo citirali, konstatiramo samo, da so gospodje vso stvar tako zasakali, kakor bi jih v vsem tem boju vodila, edino le skrb za koristi kmetijskega ljudstva, katere so bile baje v veliki nevarnosti, ako bi bila odobrena trgovinska pogodba z Romunsko in ako bi se bile sklenile pogodbe s Srbijo, Črno goro in Bolgarsko ter z južnoameriškimi državami. Pravi, da jim je baron Bienerth ponujal po 6 milijonov kron na leto za dobo 10 let v povzdigo živinoreje, ako umaknejo svoje nujne predloge, to pa da je bilo odločno premalo. Zahtevali so, naj se izda zakon o zavarovanju proti ognju in toči in o zavarovanju živine, naj se osnujejo deželne zavarovalnice in naj se jim prepusti v ta namen ves zemljiški davok, češ, da bi samo na ta način bil kmet odškodovan za škode, katere bi mu prizadele trgovinske pogodbe s prej omenjenimi državami. Vlada jim ni hotela tega dati. Človek bi mislil, da bodo vsled tega nadaljevali svojo obstrukcijo. Pa to ni bilo tako. Ko jim je vlada odbila vse njih gospodarske zahteve in jim tudi v vsenčuliškem vprašanju ni hotela ugoditi, so se začeli pogajati s strankami — in so se že tako daleč sporazumeli, da bi bili umaknili vse svoje nujne predloge, ako bi se bile vladne stranke mogle odločiti za to, da bi bile glasovale za Šustersičev nujni predlog proti ogrski agrarni banki za Bosno in Hercegovino! Proti tej banki in proti odkupovanju bosanskih kmetov z nje pomočjo je sklenil naš parlament že dve resoluciji, ta bi bila samo po številu že tretja, razlikujoča se od prvih dveh le po par krepkejših izrazih. Praktičnih posledic za bosansko kmetijsko prebivalstvo bi pa tudi sprejetev tretje resolucije ne pomenila. Ako hoče avstrijska vlada čuvati koristi bosanskih kmetov proti ogrski banki, ji bodeti prvi dve so-

glasno sprejeti resoluciji tudi zadostovali. Ako bi pa vlada te volje ali tega poguma ne imela, našel bode avstrijski parlament sredstva in pota, jo k temu prisiliti, da respektira njegove sklepe ali pa odstopi. To je vse, kar more storiti avstrijski parlament sedaj, ko je priklopljenje Bosne in Hercegovine odobril, več bi ta Šustersičev nujni predlog ne bil dosegel. Ako bi bil ta nujni predlog sprejet, bili bi obstrukcionisti umaknili svoje nujne predloge in zbornica bi bila odobrila trgovinsko pogodbo z Romunijo, dala bi vladi pooblastilo, da sklene pogodbe z balkanskimi in južnoameriškimi državami in prizadene tako našemu kmetijskemu prebivalstvu vse one škode, o katerih mu klerikanci vedno pripovedujejo. Vse to pa brez vsake odškodnine! Še pred par dnevi jim je ponujala vlada za to 54 milijonov, ali kakor pravi klerikalni manifest, celo 60 milijonov.

Sedaj pa bi bil načelnik Slovenske ljudske stranke in glavar obstrukcije pripravljen žrtvovati za 60 milijonov koristi avstrijskih kmetov za par krepkih besed v resoluciji na korist — bosanskim kmetom! Če je dr. Šustersič prepričan, da bode naše kmetijsko prebivalstvo po trgovinskih pogodbah z balkanskimi državami tako hudo oškodovana, da mu pred par dnevi tudi 60 milijonov odškodnine ni zadostovalo, kako je to, da je bil par dni kasneje pripravljen žrtvovati to veliko odškodnino za par besed problematične vrednosti v obrambo bosanskih kmetov?

Ta vzgled nam živc pojasnjuje vso nemoralnost in zavrgljivost političnih barantij. Kaže nam pa objednem, da politikom te vrste ni v resnici prav nič ležeče na koristih svojih volilcev in da so vedno pripravljene žrtvovati za utešenje svoje osebne nečimernosti. In ti ljudje imajo pogum govoriti o hinavcih in demagogih!

Končno še to. Obstrukcija je zmaga — zasedanje je zaključeno in na jesen bode premena sistema, ne samo ministerstva, neizogibna. Ta zmaga obstrukcije je bila pa čisto odveč, kajti

Bienertov sistem nam je bil sicer po vseh porazih v parlamentu in v odsekih ter v gosposki zbornici že nemogoč. Na jesen, ko se bode razpravljalo o novih davkih, o posojilih itd. bi se bil moral Bienert umakniti. Tako dolgo bo pa vkljub „slavni zmagi“ obstrukcije tudi še živel in nam bode v tem kratkem času morda baš vsled te „slavne zmage“ prizadjal še več škode kakor bi nam jo bil sicer.

Tako se nam kaže ves ta junaški boj klerikalno-agrarne obstrukcije proti političnim mrtvecem kot boj don Quijota z mlino na veter. Ker je pa naše ljudstvo politično neizobraženo in nerazsodno, bodo klerikalni demagogi vendar kovali tudi iz tega politični kapital. To je pa najbolj žalostna stran cele te historije.

Občni zbor narodne založbe.

Preteklo nedeljo se je vršil občni zbor zadruge narodne založbe v Celju, ki je največji trn v očeh slovenskih klerikalcev in naših Nemcev. Zadruga je imela sicer že svoj redni občni zbor in je podala račune o svojih podjetjih zadržnikom in javnosti. Toda načelstvo je bilo mnenja, da je bilo treba sklicati izvanredni občni zbor z ozirom na finančni položaj „Narodnega dnevnika“ in „Narodnega lista“, ki sta last zadruge. Treba je bilo ta položaj prerešati, ker je dobro, da si je javnost o njem na jasnem pred zaključkom leta, ko bodo morale biti vse priprave za izdajanje listov v prihodnjem letu že gotove. Zelo primeren je bil ta občni zbor zlasti z ozirom na dogodke zadnjih tednov.

Kadarkoli naši Nemci niso imeli stvarnih razlogov, da bi ovrgli narodno obrambno delo našega vrlega časopisja, kričali so v svet o „strašni pasivnosti“ „Narodnega dnevnika“. Njihovi zvesti zavezniki, klerikalci, istotako niso poznali zadnji čas tečnejše dušne paše nego vzoujati nezaupanje zoper finančni položaj naših časopisov in preokovali so našemu časopisju smrt že nešteto-

krat. Kakor se nam zdi, je začela do zorevati celo v glavicah nekaterih narodnjakov, ki plašč po vetru obračajo, kolosalna ideja pridobiti si tihih zaslug z uničenjem naprednega časopisja. — Prišli smo celo jako čednim spletkam na sled, na katere se bode še prilika spominjati, ko bodo postale brezpredmetne. Klerikalec najde v svoji iznajdljivosti ljudi, ki so vsega sposobni. V tem resnem trenutku se je preteklo nedeljo vršil občni zbor narodne založbe, kjer se je podal zadržnikom točen račun o stanju našega časopisja, kjer se je natočilo vsem čisto vino brez prikrivanja in brez optimizma. V kolikor je dveurni temeljiti razgovor namenjen v podrobnostih za javnost, se ga še dotaknemo v prihodnjih številkah. Danes le povdarjamo, da je zavladovalo splošno prepričanje, da imajo naši Nemci in klerikalci v eni točki prav, da hamreč ni mogoče, da bi naše časopisje moglo uspevati le s svojimi rednimi dohodki. Vendar se je pa na drugi strani ravno tako odločno in soglasno zavzemalo stališče, da kljub temu mora naše časopisje nadaljevati neskrajšano svoje delo za narodni napredek in se ozreti pravočasno za izvanrednimi dohodki. Tako delajo Nemci, kojih denarni zavodi vzdržujejo „Štajerca“, tako delajo klerikalci s pomočjo Bonifacijevga in Pijevga društva. Mi sicer na denarne zavode ne moremo računati, saj vemo, kako so naprednemu časopisju nenaklonjeni, le od nas zahtevajo podporo. Treba je zato apelirati na premožne posameznike narodnjake. Storile so se res od strani malega števila občudovanja vredne žrtve, toda na nedeljskem občnem zboru narodne založbe se je soglasno sklenilo, da se mora skusiti pridobiti tudi v širših vrstah občinstva izredno oporo. Z velikim navdušenjem je bil sprejet sklep, da treba uvesti posebno narodno zbirko za udržitve časniškega zaklada narodne založbe in so se navzoči zadržniki zavezali z moško besedo agitirati z vso močjo, da se dobi še to

LISTEK.

Izlet gospoda Broučka v 15. stoletje.

Češki pisal Svatopluk Čech. — Poslovenil Stanko Svetina. Dalje.

XII.

„Moj bog, kdo pa tukaj „kunka“? — se je oglasil nad gospodom Broučkom znan glas in ko je dvignil glavo, je zagledal nad seboj osuplo obličje gospoda Würfla, sklonjeno nad odprtih sodom.

„O za Kriščevo voljo — gospod Brouček!“ je ostrmel krčmar in je sklenil roki nad glavo. „Križani Bog, kako pa so prišli v sod?“ (Gospod Würfel včasih po starem, častivrednem načinu še onika.)

Gospod Brouček ni odgovoril; gle-

dal ga je le topo, kakor da bi ne vedel, kje je in kaj se z njim godi.

„Rajši vendar izlezite, gospod Brouček; saj je tam polno mrčesa“, ga je izpodbudil skrbni Würfl.

Toda gospod Brouček je medtem oprezno dvignil le glavo in se je boječe ozrl okoli. Opazil je sicer kos srednjega veka, to se pravi okrogli, romantični stolp Mihulko, toda ničesar drugega iz srednjeveških pojavov, ki so ga še pred kratkim obdajali. Spoznal je, da je sicer v praznem sodu, toda nikdar ne pri sramotnem odrin in pred gorečo grmado na srednjeveškem staromestnem trgu v sredi med grozečimi trumami husitskimi, ampak na tistem dvoru prijazne „vikarke“.

Globoko si je oddahnil, kakor bi se mu zvalil težak kamen od srca, in s pomočjo Würfla je zlezal oprezno iz sode. Imel je ude kakor zlomljene

in glava mu je bila težka. Tudi njegova obleka je bila vsled nečistega sode vsa umazana.

„Lepi so, lepi!“ je konstatiral očitačo gostilničar. „In zdi se mi, da so vlovili tudi krasen nahod. I no, saj ni nič čudnega — celo noč v mokrem sodu!“

„E, tega sem dobil v spalnici ali pri mrzlem prenočišču v Žižkovu“, se je jezno odrezal gospod Brouček.

„V spalnici? Na Žižkovu?“ je osuplo ponavljal gostilničar in je gledal gosta, kakor da bi dvomil, ali ima eden kolešček preveč ali enega premalo.

Toda gospod Brouček ni hotel za sedaj prav ničesar povedati, ampak se je ozrl po svojem klobuku, ki je tudi ležal k sreči za sodom na tleh, v prav slabem položaju.

Würfel je odpeljal gospoda Broučka

v gostilniško sobo in je poklical tudi gospo Würfla, na kar sta ga oba začela vpraševati kakor za stavo, da bi si s tem olajšala svoje začudenje nad izvanrednim dogodkom. Slednjič je prišlo gostilničarju na misel to, o čemur smo se zmenili že v drugem poglavju. Gospod Brouček je najbrže ponoči po poti zašel in ni šel skozi predsobo na ulico, ampak je zabredel na nasprotno stran k stopnjicam, po katerih je menda prišel po kakem čudnem naključju na dvor in v stari, dosluženi sod, ki stoji tam v kotu, na gorenjem koncu odprt in kamor se nateka dežnica. Drugače se to baje ni moglo zgoditi; edino ko bi bil gospod Brouček zopet zašel na mesec in od tam vsled kake privlačne sile padel nazaj naravnost v omenjeni sod.

(Dalje prih.)

mote in potvare za razne potrebe, kjer se klasično dokaže, kako so razni klerikalni „učenjaki“ neko slučajno pomoto Šafaškovo nekritično preplonkali in jo izrabljali, samo da bi zatemnili pomen Trubarjevega literarnega nastopa. Admontski knjižničar Muchar je namreč l. 1831 objavil, da se nahaja v odotni knjižnici rokopis iz 14. stoletja, kjer je Oče naš, Češčena Marija, Vera itd. napisano v „domačem“ jeziku. Šafašk je mislil tu slovenščino, in dasi ga je naš Čop svaril, je vendar ta napaka šla od knjige do knjige, v raznih dodatkih kot dobrodošel dokaz, da se je že davno pred Trubarjem pisala po samostanih slovenščina, dočim so bili Trubar in njegovi sodelavci zakrknjeni nemškutarji. Imenitno, kaj ne? Toda admontski odlomki so, kakor je dr. Kidrič dognal na licu mesta, žal — nemški!

Veleizdajski proces v Zagrebu.

94. dan razprave dne 13. julija. Nadaljevanje zaslišanja Gj. Nastiča.

Priča Nastič govori nadalje o podrobnostih pri črnogorskem procesu. Ko je opozoril črnogorsko vladu, da pridejo bombe, še ni imel nobenega dokaza za teroristično akcijo v roki; še-le tedaj, ko mu je poslal Milan Pribičević revolucionarni statut in pismo, je imel istega v rokah. O Nenadoviću pravi, da je človek brez višjih motivov, ki se da prosto izrabljati. Pisal mu je nekoč pismo, „da se bode maščeval kot telo brez duše in glava brez idealov.“ To pismo se je pozneje izrabilo proti njemu. Nato pripoveduje, kako ga je hotel izrabiti stotnik Forner, član gen. štaba v Sarajevu, za vođu. Ker pa ni prišlo do sporazumljenja, ga je s 30 kronami odpravil, katerih pa Nastič ni sprejel. (Dr. Hinkovič: Je bilo pre malo!) Pripoveduje na to, da po njegovem prepričanju takrat bosanska vlada (vključno banjaluškem procesu) še ni imela nobenih dokumentov za velikosrbsko propagando v Bosni v rokah. Njegova korespondenca je prišla vsled krivde nekoga Bocariča v javnost. Baje je vedel srbski poslanik v Cetinju, kake dokumente ima Nastič o mahinacijah Belgrada proti Črni gori v rokah, zato so ga po listih napadali. — Do njegovega pričanja v Cetinju ga je vodil samo patriotizem. Javil se je za pričjo da svet vidi, da zarote ni skoval črnogorski dvor, da se osveti nad napred-

nimi elementi v deželi, temveč belgrajski krogi. — Dobil je pa od črnogorskega brigadirja Vukoviča — 3.000 kron za — obrambo proti raznim napadom. — Pripoveduje na to, kako je iskal založnika za svojo brošuro „Finale“ in kako se je klatil po Hrvaškem, Ogrskem in Dunaju v spremstvu dveh policajev, ki sta ga konečno pripeljala tudi v Zagreb, da ga internirata v hotelu pri caru avstrijskem. — Zagovarja nato Raucha, češ da on ni spletel tega procesa proti srbskim samostalcem in pripoveduje o svoji tožbi proti dunajskemu odvetniku Hofmoklu, kateri je dejal, da je homoseksualen. Stvar še ni končana. Glede revolucionarnega statuta pravi, da izvira iz srbskega zunanega ministerstva. Statut ni plod fantazije temveč ideje celega revolucionarnega kluba. V njem se zrcalijo ideje Pašičeve, pomagati srbstvu s pomočjo madžarskih koštijančev. — Pripoveduje o uredniku „Slov. Jaga“ Jovanoviću, kako je pisal v pismih mesto „bombe“ biblioteka. O Masaryku se izraža, da je lahkoveren in da ga je opojil Belgrad s svojimi mistifikacijami. (Splošna veselost.) Po odmoru pripoveduje Nastič, da je pisal Val. Pribičeviću, naj vpliva na „Srbobran“, da popravi svoje trditve o Nastiču, drugače bode objavil reči, ki mu ne bodo ugodne. V. Pribičević je odgovoril, da je to pismo nesramno in ga je poslal „Srbobranu“. Nastič kaže kopije pisma kakor tudi pravi, da ima kopije pisem kapetana Vasiča, Ljube Jovanoviča in dr. in naj mu zagovorniki prinesejo nasprotna dokazila. Na to je rekel obt. Adam Pribičević: Nam ni bilo treba vseh teh pisem za razne operacije kakor Nastiču. — Nato je čital Nastič takozvani revolucionarni statut. Razprava se danes nadaljuje.

Tržne cene.

13. julija.
Kava v Hamburgu: Santos Good Average za september 32'50 za december 30'75, za marec 30'75, za maj 30'75. Tendence stalna.
Sladkor. Praga: surovi sladkor prompt K 23'85, nova kampanja K 22'80. Tendence mirna. — Vreme: oblačno.
Budimpešta, 13. julija. Pšenica za oktober K 13'76, pšenica za april K 14'02, rž za oktober K 10'08, oves za oktober K 7'64, koruza za julij K 7'88 koruza za avgust K 7'98, ogrščica za avgust K 14'30. Pšenice se malo

ponuja. Kupčija je majhna, tendence mirna. Pšenica za efektiv in ostalo se vzdržalo. Vreme: hladno in vetrovno.

Budimpešta, 13. julija. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin., mlade, težke 142 do 143 vin., mlade, srednje 143 do 144 vin., mlade, lahke — do — vin.; zaloga 30.327 komadov.

Svinjska mast v Budimpešti: 168.—, namizna slanina 148.—.

Dunajska borza za kmetijske pridelke, 13. julija:

Promet slabši. Pšenica in rž dosegla nekoliko zboljšanja v kurzu. — Efektivno blago nespremenjeno.

Stanovanje

obstoječe iz 1 lepe, velike sobe, kuhinje, podstrešja, drvarnice ter nekoliko vrta, se odda s 1. avgustom. — Več pove upravištvo „Nar. Dnevnika“. 70 1

Išče se

prodajalko

veščo obeh deželnih jezikov za tobakarno proti položitvi 200 K kavcije. Ponudbe naj se pošiljajo s sliko na naslov: **Gospa Pernat, Spodnja Hudinja pri Celju.** 332 2-2

Najboljši

portland-cement

po zelo nizki ceni, kakor tudi vse druge stavbinske potrebščine priporoča —

trgovina z železnino „Merkur“, P. Majdič, Celje.

Poštni hran. račun št. 54.366.
Telefon št. 48.

„LASTNI DOM“

Pisarna je v Celju, Rotovške ulice št. 12

Uradije se vsak dan razun nedelj in praznikov od 8.—12. ure dopoldne.

Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodonosno nalaganje gotovine pri denarnih zavodih, ki nudijo najugodnejše pogoje.

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo v Gaberju pri Celju

sprejema hranilne vloge od vsakega, je član zadruga ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne) knjižice in jih obravnava enotno po

pet od sto (5%)

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga ne odteguje vlagateljem, tako da dobijo na leto celih 5 K od naloženih 100 K. — Posojila daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremičnin na menice ali dolžna pisma. — Odplačuje se na račun glavnice in obresti v mesečnih ali v posebej dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrokih.

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška

industrijska družba.

Brzojavlj.: „Kamnoseška industrijska družba Celje“.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnimi obratom.

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa.

Specijalna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in kristalnih kamnov itd.

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji.

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granit in stjenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakov).

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom.

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. Popravljanje spomenikov, ude-lavanje napisov v iste.